

NSZZ **Solidarność**

Międzyregionalna Sekcja Oświaty i Wychowania w Gdańsku

www.solidarnosc.gda.pl e-mail: oswiata@solidarnosc.gda.pl

Konto: Bank Millennium S.A. Gdańsk: 34116022020000000061891527 z dopiskiem „Seksja Oświaty”

80-855 Gdańsk, ul Wały Piastowskie 24, tel.: 58/308-44-22, fax: 58/308-42-01

„Solidarność” nie może zaniedbać troski o tę historię tak bliską, a równocześnie już odległą.

Jan Paweł II

Gdańsk, 17. 11. 2022 r.

Odsłonięcie tablicy, prezentacja dwóch publikacji (komunikat)

Międzyregionalna Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w Gdańsku informuje, że 16 listopada 2022 r., w Pomorskim Urzędzie Wojewódzkim została odsłonięta tablica upamiętniająca strajk pracowników oświaty, służby zdrowia i kultury. To wydarzenie, 10 dni strajku, miało wymiar ogólnopolski. 17 listopada 1980 r. podpisano porozumienia z rządem kończące 10 dniowy strajk.

W dniu odsłonięcia tablicy odbyła się także konferencja, w porządku obrad której odbyła się prezentacja publikacji:

- „**Listopad '80. Rzecz o strajku ludzi oświaty oraz służby zdrowia i kultury**” (wydawca: Instytut Pamięci Narodowej, red. Jan Hlebowicz),
- „**Niepokorni ludzie oświaty**” (wydawca: Międzyregionalna Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w Gdańsku, red. Wojciech Książek).

Uroczystościom tym patronowali: **Dariusz Drelich** – Wojewoda Pomorski, **Karol Nawrocki** – prezes Instytutu Pamięci Narodowej (podczas uroczystości IPN reprezentował dr **Paweł Warot** – dyrektor Oddziału w Gdańsku), **Krzysztof Dośła** – przewodniczący Zarządu Regionu Gdańskiego NSZZ „Solidarność”. Inicjatorem tego działania była Międzyregionalna Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” z siedzibą w Gdańsku. (część I uroczystości prowadził **Wojciech Książek**, część II – **Bożena Brauer** – przewodnicząca „Solidarności” oświatowej w Gdańsku).

Te działania miały na celu:

- *przypomnienie jednego ze znaczących wydarzeń z najnowszej historii Polski,*
- *oddanie należnej czci wielu często bezimiennym bohaterom tamtych dni, w tym udział we Mszy Św i zapalanie zniczy na grobach liderów tamtego strajku,*
- *przypomnienie postulatów oraz przeprowadzenie analizy stopnia ich realizacji,*
- *spotkanie przynajmniej części uczestników strajku i negocjacji sprzed ponad 40 lat.*

Część postulatów – szczególnie dotyczących wprowadzenia SYSTEMOWYCH zasad określania corocznych nakładów na oświatę, poziomu płac nauczycieli, to wciąż aktualne zadania.

W imieniu Prezydium Sekcji,

Bożena Brauer
(przewodnicząca KM Gdańsk)

Wojciech Książek
(przewodniczący Sekcji Gdańskiej)

Warto wiedzieć, że:

- Część wstępną publikacji „*Listopad '80. Rzecz o strajku ludzi oświaty oraz służby zdrowia i kultury*”, tło strajku, wywiady przygotował dr **Jan Hlebowicz**, analizę postulatów oświatowych, problemy negocjacyjne opracowali **Wojciech Książek i Bożena Brauer**, część dotyczącą strajku ludzi służby zdrowia i kultury, wywiad opracował red. **Artur Górski**.

- W publikacji „*Niepokorni ludzie oświaty*” (pod redakcją **Wojciecha Książka**) wymienionych jest **132** pracowników oświaty – internowanych w stanie wojennym, **57** aresztowanych/ skazanych i ponad **100** negocjatorów ze strony „S” z Ministerstwem Oświaty i Wychowania z lat 1980-1981 i 1988-1989 r.

- Strajk odbywał się w następujących miejscach Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku: od 7 do 17 listopada 1980 r.: oświata - sala 920; służba zdrowia - Sala Herbowa; od 12 do 17 listopada: pracownicy kultury – Sala Kominkowa.

- Przewodniczącymi komitetów strajkowych byli: oświata – śp. **Roman Lewtak**, służba zdrowia – śp. **Alina Pienkowska**, kultura – śp. **Szymon Pawlicki**.

- 17 listopada 1980 roku nad ranem podpisane zostały porozumienia z przedstawicielami poszczególnych ministerstw (oświata – ok. godz. 5.00, następnie służba zdrowia i kultura).

- 16 listopada 1980 r. ojcowie Pallotyni (śp. o. **Jerzy Błaszczak** i o. **Stefan Potoniec**) odprawili Mszę Św. w UW. Było to pierwsze takie nabożeństwo w urzędzie państwowym w okresie PRL, podobnie jak pierwszy strajk w urzędzie państwowym.

- W strajku ludzi oświaty porozumienie z Ministerstwem Oświaty i Wychowania obejmowało 148 postulatów. Do najtrudniejszych do zaakceptowania przez ówczesne władze w trakcie strajku oraz w późniejszych negocjacjach, należały:

- *Nakłady. Podwojenie udziału oświaty w podziale dochodu narodowego.*
- *Place-system. Zagwarantowanie, by średnie wynagrodzenie nauczycieli nie było niższe od średniego wynagrodzenia pracowników inżynieryjno-technicznych zatrudnionych w pozostałych działach gospodarki narodowej.*
- *Czas pracy/pensum. Zmniejszenie obowiązkowego wymiaru godzin (ustawę Karta Praw i Obowiązków Nauczyciela z 1972 r. zastąpiła ustawa Karta Nauczyciela z 26 stycznia 1982 r.)*
- *Weryfikacja programów i podręczników do nauczania historii i literatury.*
- *Zapewnienie większej autonomii nauczycielowi, radom pedagogicznym, szkole.*

- Z analizy postulatów i stopnia ich realizacji, a także przebiegu trudnych negocjacji, w części przerwanych przez stan wojenny, wynika kilka wniosków:

a/ Takie były to czasy, że jeszcze 42 lata temu trzeba było upominać się o możliwość nauczania o podstawowych faktach z historii Polski, o ludziach literatury skazanych na milczenie.

b/ Zauważalna była niezwykła odpowiedzialność i poświęcenie strajkujących w listopadzie 1980 r. czy prowadzących trudne negocjacje w 1981 r. Dotyczyło to także wrażliwości na sytuację bytową, edukacyjną dzieci, młodzieży, także tych pozbawionych ciepła domu

rodzinnego. Swymi postawami, patriotyzmem potwierdzali, że Rzeczpospolita pozostaje krajem wielkich nauczycieli – pedagogów i wychowawców.

c/ Niepokojący jest fakt, że pewne postulaty pozostają aktualne. W sposób szczególny dotyczy to nakładów na edukację i poziomu wynagrodzeń ludzi oświaty. To niedoinwestowanie oświaty, co przekłada się na poziom płac, niestety, wpływa negatywnie na stan nauczycielski tak ważny dla przyszłości Rzeczpospolitej.

Uwaga: relacja i film z uroczystości (I część – odsłonięcie tablicy, II część – konferencja i prezentacja dwóch publikacji, III część – Msza Św. i zapalenie zniczy), zdjęcia, linki do publikacji, znajdują się na stronie internetowej Sekcji: www.solidarnosc.gda.pl/oswiata (podstrona: Historia oświatowej „Solidarności”).

Opr. W. Książek